

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 6/S
2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/6 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Мамаражабов Бобир Нормўмин ўғли

САУДИЯ АРАБИСТОНИДАГИ ЎЗБЕК МУҲОЖИРЛАРИ ТАРИХИ: МУВАФФАҚИЯТЛИ
АССИМИЛЯЦИЯ ВА ЙЎҚОТИЛГАН МИЛЛИЙ ИДЕНТИКЛИК8-17

Хайдаров Абдулходи Ахмадали ўғли

XIX АСР ОХИРИ – XX АСР БОШЛАРИДА ФАРҒОНА ВИЛОЯТИДА БОҒДОРЧИЛИК ВА
ТОМОРҚАЧИЛИКДАГИ ЎЗГАРИШЛАР 18-22

Назаров Азизбек Ёқубжонович

ТУРКИСТОН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛИГИДА ИЛМИЙ ЖАМИЯТЛАР: ТАРИХШУНОСЛИК
ТАҲЛИЛИ 23-31

Abdulloyev Jamshed Izzatulloevich

MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA CHEGARA VA SUV MUAMMOLARINING VUJUDGA
KELISH ASPEKTLARI VA BUGUNGI RIVOJLANISH BOSQICHI 32-36

Пасилов Баҳодир Абдуллаевич

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА СОВЕТ ИҚТИСОДИЁТИ АСОСЛАРИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ АЙРИМ
МАСАЛАЛАРИ (1917-1937 йй.) 37-41

Ismailov G'afurjon Xasanovich

TURKIYADAGI O'ZBEK TEKKE (TAKIYA)LARIDAN BIRI "SULTONTEPA TEKKESI"
MUSOFIRLAR UCHUN TUTGAN O'RNI 42-46

Raxmatulloev Murodjon Xikmatulloevich

BUXORO VILOYATIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHGA
OID ISLOHOTLAR 47-50

Elmurodova Nilufar Baxtiyorovna

SHARQ VA G'ARB UYG'ONISH DAVRI MADANIYATI: QIYOSIY TAHLIL 51-55

Нафиддинова Хосият Равшановна

БУХОРО ВОҲАСИ АҲОЛИСИ ОИЛАВИЙ МАРОСИМЛАРИ ТАРИХИГА ДОИР
МАЪЛУМОТЛАР 56-60

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Zhang Hongzhi, Wu Bo

RUMOR RESILIENCE: HOW BUSINESSES ECONOMICALLY RESPOND TO STOCHASTIC RUMOR
SPREAD 61-66

Ibrayimova Dilnoza Abdisheripovna

MINTAQADA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ONLINE SAVDO MARKETINGINI
RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 67-72

Nayimov Shoxruh

PROBLEMS OF FORMATION AND MANAGEMENT OF COLLATERAL PORTFOLIO OF A
COMMERCIAL BANK 73-79

Maxkamov Navruzjon Tuxtamishovich
ISSUES OF APPLICATION OF QUALITY MANAGEMENT IN THE SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT OF ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS FOR THE PURPOSES OF THE
DEVELOPMENT STRATEGY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 80-88

Рахматуллаев Беҳзод Рахматуллаевич
ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ УСТУВОР
МАСАЛАЛАРИ 89-95

Abdullayeva Zamira Muxtarovna
MEHNAT BOZORI TALABLARIGA OLIY TA'LIM XIZMATLARI MODELLARINI
MOSLASHTIRISH 96-102

Имомов Холмурод Норқулович, Шарипов Тўлқин Саидахмедович
ИҚТИСОДИЁТНИНГ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШИШИ ШАРОИТИДА ДАВЛАТ-ХУСУСИЙ
ШЕРИКЧИЛИГИНИНГ ШАКЛЛАРИ, МОДЕЛЛАРИ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ 103-114

Эргашев Ахмаджон Махмуджон ўғли
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ФАОЛИЯТИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ РИСКЛАРНИ АНИҚЛАШ ВА
БОШҚАРИШ МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 115-122

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Imotova Nozimaxon Avazxonovna
JAMIYAT FAROVONLIGI TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS IJTIMOY-FALSAFIY
XUSUSIYATLARI 123-129

Qodirov Davronbek Hoshimovich
ABULQOSIM QUSHAYRIY VA UNING ILMIY FAOLIYATI 130-133

Jabborova Saodat Sattorovna
SHARQ MUTAFAKKIRLARINING MA'NAVIY SALOHİYATNI YUKSALTIRISHDA QO'SHGAN
HISSASI 134-142

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Tuxtasinova Mahliyoхon Shavkatjon qizi
L.Z.BUDAGOV LUG'ATIDA ESKI O'ZBEKCHA SO'ZLARINING EKVIVALENTLAR YORDAMIDA
IZOHLANISHI 143-149

Narmuratov Zayniddin Radjabovich
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA TA'LIM VA ILM MAZMUNLI FRAZEMALARDA EKVIVALENTLIK
MASALASI 150-154

Urazaliyeva Mavluda Yangiboyevna
UZBEKCORPUS.UZ PLATORMASIDA MORFOLOGIK TAHLIL INTERFEYSI VA DASTURIY
TA'MINOTI 155-160

Mirzayeva Yelena Sa'dullaevna
O'ZBEK MENTALITETI VA AXBOROTNI IDROK ETISH 161-166

Alimjanova Shohsanam Azamat qizi
INGLIZ TILIDAGI KO'P MA'NOLI IBORALARNI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISH

USULLARI	167-171
<i>Iskandarova Shamsiyabonu Ulug'jonovna</i> BADIIY ADABIYOTDA MUALLIF VA TARIXIY QAHRAMON O'RTASIDAGI G'OYAVIY BOG'LIQLIK MASALASI (Laila Lalaming "Mavrning hisoboti" asari tahlili asosida)	172-176
<i>Hamroqulova Marjona Nabijon qizi</i> "MAHBUB UL-QULUB" ASARIDAGI FRAZEMALARNING SEMANTIK-USLUBIY XUSUSIYATLARI	177-181
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zulfikorov Sherzod Xurramovich</i> ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ҚЎМИТА ВА КОМИССИЯЛАРИДА ДЕПУТАТЛАР ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ	182-191
<i>Tallibaev Umiddjon Sherгазиевич</i> ОСОБЕННОСТИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ К АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В СФЕРЕ ИНФОРМАЦИИ.	192-199
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Iminakhunova Iroda Huseynovna</i> THE MOST IMPORTANT REQUIREMENTS THAT ENSURE EFFECTIVE PEDAGOGICAL CONTROL OF STUDENTS' SELF-EDUCATIONAL ACTIVITIES	200-206
<i>Usmanaliev Khusniddin</i> INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE TEACHING PROCESS OF A FOREIGN LANGUAGE	207-219
<i>Madaminov Uktam Ataxanovich</i> ELEKTRON TA'LIM MUHITIDA FANLARNI MOBIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH METODIKASI	220-224
<i>Yuldasheva Dilfuza Qodirovna</i> TURIZM YO'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILIDA SOHAVIY LEKSIKANI O'RGATISH USULLARI	225-229
<i>Tohirova Shohsanam Yunusovna</i> THE IMPORTANCE OF CASE TECHNOLOGY IN PRACTICAL ENGLISH CLASSES IN NON- PHILOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS	230-236
<i>Nuriddinova Muyassar Muhiddinovna</i> ORGANIZING PHYSICAL EDUCATIONAL EVENTS WITH PRESCHOOL CHILDREN	237-242
<i>Raxmatova Mexrinovna Majitovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY SALOHİYATINI YUKSALTIRISHDA INNOVATION TARG'IBOT TEXNOLOGIYALARINING SAMARADORLIGI	243-247
<i>Sheraliyev Odiljon</i> TALABALARNING DIGITAL KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK- PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	248-254

10.00.00 – Филология фанлари

Tuxtasinova MahliyoXon Shavkatjon qizi
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va
adabiyoti universiteti, tayanch doktorant
E-mail: mahliyoshavkatjonovna@gmail.com

**L.Z.BUDAGOV LUG'ATIDA ESKI O'ZBEKCHA SO'ZLARNING EKVIVALENTLAR
YORDAMIDA IZOHLANISHI**

Annotatsiya. Maqolada ekvivalentlik tushunchasi tarixi bo'yicha ma'lumotlar, eski o'zbek tili (chig'atoy)ga oid leksemalar ekvivalent usuli yordamida izohlanishi keltirilgan. Bundan tashqari har bir tahlil etilayotgan leksema yasalmalari aks ettirilgan hamda tahlillar illyustrativ materiallar bilan boyitilgan.

Kalit so'zlar: ekvivalentlik, uluy, talqan, eski o'zbek tili, y'ylamaq, pot qarsot, baychal.

Tukhtasinova Mahliyokhan Shavkatjon kizi
Tashkent State University of Uzbek Language and Literature
named after Alisher Navoi, PhD student

**EXPLANATION OF OLD UZBEK WORDS USING EQUIVALENTS IN THE DICTIONARY
OF L. Z. BUDAGOV**

Abstract. The article provides information on the history of the concept of equivalence, the interpretation of lexemes related to the old Uzbek language (djagatai) using the equivalent method. In addition, given the formations of each lexeme under analysis and the analysis is enriched with illustrative materials.

Key words: ekvivalentlik, uluy, talqan, eski o'zbek tili, y'ylamaq, pot qarsot, baychal.

Тухтасинова Махлиёхан Шавкатжон кизи
Ташкентский государственный университет узбекского языка
и литературы имени Алишера Навои, аспирант

**ОБЪЯСНЕНИЕ СТАРОУЗБЕКСКИХ СЛОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭКВИВАЛЕНТОВ
В СЛОВАРЕ Л. З. БУДАГОВА**

Аннотация. В статье представлены сведения об истории возникновения понятия эквивалентности, интерпретации лексем, относящихся к староузбекскому языку (джагатай), с использованием эквивалентного метода. Кроме того, даны образования каждой анализируемой лексемы, и анализ обогащен иллюстративным материалом.

Ключевые слова: эквивалентлик, улуу, талкан, эски узбек тили, й'уламак, горшок карсот, байчал.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I6/SY2023N21>

Kirish. Tildagi mavjud har bir soʻz hayot talabiga muvofiq tarzda turli yoʻllar bilan hosil boʻladi. Soʻz til boyligining asosiy birligidir. Til orqali fikr bildirishga kirishilar ekan, soʻz material vazifasini bajaradi. Yana ham aniqroq qilib aytadigan boʻlsak, soʻz oʻz maʼnosi bilan berilayotgan fikr uchun asos, poydevor hisoblanadi. Soʻzning yuzaga kelishida esa birlamchi oʻrinda maʼno turadi. Shuning uchun ham soʻz maʼnosini tadqiq etish qadim-qadimlarga borib taqaladi [8]. Binobarin, leksemalarni diaxron jihatdan oʻrganish tilning rivojlanish bosqichlarini, uni yaratuvchi xalq tarixini yoritishda alohida eʼtiborga molik. Shu bois ham tarixiy jarayonlar soʻz maʼnolarining oʻzgarishiga taʼsir koʻrsatadi.

Soʻzlarning yangi maʼnolar bilan boyib borishi qonuniy jarayon hisoblanadi. Lingvistik hodisalar ustidagi kuzatishlarimiz soʻzlarning yangi maʼno bilan boyishi til rivojida katta mavqeni egallovchi asosiy xususiyat ekanini isbotlaydi. Chunki leksemaga soʻng yuklangan maʼno tilda yangidan paydo boʻlgan mustaqil soʻz kabi lugʻat boyligiga ulkan hissa qoʻshadi, uning rivojlanishiga xizmat qiladi. Jumladan, bir leksema maʼnosining oʻzgarishi, yangi maʼnoda qoʻllanishi, isteʼmoldan chiqishi, uning passivlanishi, faollashishi boshqa soʻzlarga taʼsir qiladi. Shu nuqtai nazardan, soʻz maʼnosini tarixiy asosda tekshirib aniqlash yangi soʻzlarning yuzaga kelish qonuniyatlarini ochib berishda ayniqsa ahamiyatlidir [9]. Demak, soʻz maʼnosini oʻrganish tilshunoslikning muhim masalalaridan boʻlib, u, bir tomondan, leksemaning kelib chiqish mohiyatini yoritisa, ikkinchidan, diaxron aspektida tadqiq etish bilan bogʻliqdir.

Zamonaviy tarjima nazariyasida tarjima qilingan matnning asl matnga mos kelishini bildiruvchi ekvivalentlik obʼektiv lingvistik asosga ega va shuning uchun tarjimaga adabiy yondashuv bilan bogʻliq boʻlgan atamaning mumkin boʻlgan talqinlarini chegaralash uchun uni baʼzan lingvistik ekvivalentlik deb ham atashadi. Tarjima ekvivalentligi tushunchasi tarjima natijasining asl nusxaga iloji boricha yaqinroq boʻlgan gʻoyasini va bu natijaga erishish vositalari gʻoyasini oʻz ichiga oladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. “Ekvivalentlik” atamasi murakkab tarixga ega. U bir paytlar manba matn soʻzlari maʼnolari yigʻindisining tarjima qilingan matn soʻzlari maʼnolari yigʻindisiga mos kelishini bildirgan. Tarjima tarixida ekvivalentlikning turli tushunchalari rivojlangan. Ekvivalentlik tarjima fanidagi asosiy tushunchalardan biridir [2]. Baʼzi tadqiqotchilar “ekvivalentlik” atamasining paydo boʻlgan vaqtini XIX asr oxiri – XX asr boshlari deb hisoblashadi. XX asr 60-80-yillarida “ekvivalentlik” tushunchasidan faol foydalanish davri boshlandi [1].

V. N. Komissarov tarjimada ekvivalentlik darajalarining universal tipologiyasini ishlab chiqdi. U tomonidan taklif etilgan ekvivalentlik darajalari nazariyasi tillar orasidagi transformatsiyalar jarayoni sifatida tarjimaga lingvistik yondashuvni aks ettiradi.

Ekvivalentlikning eng mukammal nazariyasi rus olimi V. N. Komissarov tomonidan ishlab chiqilgan. U tarjima matnlari va asl nusxa oʻrtasidagi umumiylikning turli darajalarini ifodalovchi “ekvivalentlik” tushunchasining koʻp qirraliligini qayd etadi. Tarjimaning kommunikativ nazariyasini yaratuvchilardan biri A. D. Shvaytser ekvivalentlikni ikki oʻlchovda (bir oʻlchovli gorizontal va vertikal ierarxik) koʻrib chiqadi [3]. “Ekvivalentlik” tushunchasining shunga oʻxshash talqini E. V. Breus tomonidan ekvivalentlik tushunchasining asosini tashkil etdi, u ekvivalentlikning ikki turini - funksional va madaniyatlararoni ajratadi [4].

Muhokama. Ekvivalent tarjima - asl nusxaning mazmunini ekvivalentlik darajalaridan birida takrorlaydigan tarjima. Tarjima ekvivalentligi - umumiy mazmun; asl va tarjimaning semantik yaqinligi. Tarjima ekvivalentligi chegarasi tarjima paytida asl mazmunni saqlab

qolishning mumkin bo'lgan maksimal darajasidir, lekin har bir alohida tarjimada asl nusxaga turli darajada va turli yo'llar bilan semantik yaqinlik maksimal darajaga yaqinlashadi.

Atoqli ingliz tilshunosi J. Ketford tushunchasidagi ekvivalentlik u tarjimaning o'ziga xos ta'rifiga kiritgan asosiy tushunchaga aylandi. Tilshunos olim tarjima nazariyasining asosiy vazifasi tarjima ekvivalentligining mohiyatini va unga erishish shartlarini aniqlashdan iborat bo'lishi kerakligini ta'kidlagan. Empirik tarzda, olim ekvivalentlik rasmiy muvofiqlikni ham, qadriyatlar tengligini ham anglatmasligini aniqlashga muvaffaq bo'ldi. Asosiy shart shundaki, asl nusxa va tarjima matnlari bir vaziyatda bir-birini almashtira oladi [3]. Bundan xulosa qilish mumkinki, boshqa ko'plab olimlar kabi, J. Ketford uchun ham ekvivalentlik asl va matn funksiya bo'yicha tarjima qilingan va buning uchun unga butun matn darajasida erishish kerak.

Natija. Lug'atshunoslikda ekvivalent yo'li bilan tarjima qilish usulining afzalligi shundaki, lug'atchi turkiy yoki chig'atoycha so'z ma'nosini ochishda uning boshqa bir tildagi muqobilini keltiradi. Masalan, chig'atoy (eski o'zbek tili) leksikoniga mansub *дж. pometal* تالقامق *talqamaq* "olovda qovurmoq" [5], تالقانگيز، تالقانگيز *talqangiz, talqungiz* – "qovuring", تالقان *talqan* "qo'l bilan maydalab yeyiladigan yetilmagan va qovurilgan javdar" semalarini ifodalovchi leksema umumturkiy tilda (lug'atda *myp. pometa* bilan qayd etilgan) تولمه بغدادى *tolma buyday*, lug'atshunos leksemaning forsiy پيش خورد *piš xurd* ekvivalentini, qozonchada jo'xori uni, oltoychada *un* ma'nolarini keltirar ekan, qirg'izchada تالقان *talqon* fe'l sifatida تالقاندو *talqandov* "maydalangan, bo'laklarga bo'lingan" ma'nolarini ifodalaydi. Buni muallif keltirgan misolda ko'ramiz: بزرگك اوستاغان *soň talqandab tasdaydi bezgak ustayan* – isitma odamni butunlay ezib tashlaydi; tahlilga tortilgan leksema ط تالقماق *talqımaq* qozon leksikonida ham mavjud bo'lib "yungni savalamoq", تالقى *talqi*-tegirmon (terini oshlash uchun), تالقماق *talqanmaq* "maydalanmoq" shakllarida qo'llanuvchi leksema ط تالشق *talšuq* "qirg'iyga u och qolmasligi uchungina oz-ozdan berib turiladigan go'sht bo'lagi" ni ifoda etib, t tovushi ba'zan ت, ba'zan ط harfi qo'llanadi. Leksema "oz-oz yemoq" ma'nosini ifodalashi qozonchada تالشقتامق *tašqatamaq*, chig'atoychada تاله تاله *tala tala* ekvivalenti bilan tarjima qilinib, "oz-ozdan, bo'lak-bo'laklab" (پاره پاره *pora pora*) ma'nosini ifoda etgan.

Chig'atoycha يىغلامق، يىغلامق، *yıylāmaq* – "yig'lamoq" (lesemasi umumturkiy va ozarbayjon tilida اغلامق *aylamaq* ekvivalenti qayd etilgan), leksemaning qisqargan shakli يلامق، يلامق، *yilamaq, ilamaq*, qozon tilida leksemaning muqobili каз. pometasi orqali qayd etiluvchi چىغلامق *jiylamaq*, qirg'iz, boshqird tillarida (leksema muqobili oltoy tilida (*алм.pometali*) *iila, uyla*, (*там.pometali*) tilida *iyila, mo'g'il* tilida (*монг.pometali*) *uyluxu*) "motam tutmoq" ma'nosida ham qo'llanadi: انكا يىغلايو كوزى كورماس بولدى *ani yiylayu kozi kormas boldi* – yig'lab-yig'lab, ko'zi ko'r bo'ldi (187 - قىصص). Bu leksema chig'atoy leksikonida "kunning ma'lum qismida bironing o'limini eslab, yig'lash" ma'nosini ifoda etuvchi يىغى، يىغى *yiyi* ning oltoy tilidagi muqobili iy - yig'i bo'lib, qo'shimchalar qo'shish orqali، يىغلاق، يىغلاق *yiyloq, yiylovčan* – "yig'loqi, ko'ngilchan", يىغلاغان، يىغلاغان *yiylayan* – "yig'layotgan", يىغلامغان، يىغلامغان *yiylamayan* – "yig'lamayotgan", جىلاو، جىلاو *jilav* – "marhumni maqtab yozilgan hamda ayol kishi yoki qiz bola tomonidan aytiladigan she'rilar", جىلاونيکو، جىلاو *jilov niguv* – "motam belgisi sifatida nayzaga qora mato bog'lash", يىغلامق، يىغلامق، يىغلامق = جىلاتمق، يىغلامق، *aylatmaq = jilatmaq, yiylatmaq* – "yig'latmoq" kabi ma'nolarni o'zida aks ettiradi. *Kup. pometasi* bilan beriluvchi qirg'iz leksikonida tahlilga tortilgan leksema maqol tarkibida kelib, har ikki tilda mavjud ma'no gavdalangan: دوست جىلاتا ايتور دوشمان كولدورا ايتور *dost jilata aytur dusman kuldura aytur* – "do'st yig'latib gapirar, dushman kuldirib" (maqol); Chig'atoycha يىغلامق، يىغلامق، *yıylāmaq* – "yig'lamoq" oltoy tilida (*алм. pometali*) يىلاش، يىلاش *yiylašmaq, yilaš* – "yig'lashmoq"

ekvivalenti orqali tarjimai berilgan va bu leksema يىغلاب قالماق *yiylab qolmoq* – “yig‘lab qolmoq”, يىغلاب المق *yiylab almaq, yiylab* – “yig‘lab erishmoq (ko‘z yoshi orqali)”, اوکروب يىغلامق *okurub yiylamaq* – “baqirib (o‘kirib) yig‘lamoq”, يىلاي قلغان کون *yilay qalyan kun* – “yig‘langan kun”, قان *qon yiylamaq* – “(qon), achchiq-achchiq yig‘lamoq” ma‘nolarida qo‘llanuvchi leksemdir. Chig‘atoychada يىغلامق ، يىغلامق *yiylamaq* leksemasining يىغلامسينمق *yiylamsinmaq* shakli ham mavjud bo‘lib, “ko‘z yoshsiz yig‘lamoq, yig‘laganga solmoq” kabi ma‘nolarni ifoda etadi, buni muallif leksema lug‘at maqolasida keltirgan quyidagi misolda ko‘rish mumkin:

زاهد عشقين ديسه كه قيلغاي فاش يىغلامسينور و كوزيكا كيلماس ياش *Zohid ashqin desa ki qilyay fos yiylamsinur va koziga kelmas yoş* [6].

Chig‘atoycha لوى *lu* leksemasi uyg‘urcha (*yūz.* pometali) *luu*, oltoycha (*alm.* pometali) اولو *ulu*, mo‘g‘ulcha (*monz.* pometali) *lu*, xitoycha (*kum.* pometali) *lu* ekvivalenti bilan izohlangan. Muallif leksemani “ajdar, ajdar yili” ma‘nolarini ifodalashini qayd etar ekan, “Kalkutcha lug‘at”da لوى نهنك *lu nahaj* birikmasi “timsoh” ma‘nosini ifodalashini keltiradi [6].

“Katta, buyuk, ulug‘” ma‘nolarini ifoda etuvchi chig‘atoycha ق اولوغ‘، *q* leksemasi muqobili “Kalkutta lug‘ati”da الوغ ، الخ *oluy*, umumturkiyda اولو *ulu* tarzida izoh beriladi. E‘tibor qaratsa, bu leksema chig‘atoychada oxirgi undosh tovush ba‘zan *q*, ba‘zan *g* qo‘llanilganini ko‘rsatadi. Leksema birikma holatida اولوغ‘ قان *uluy qan* – “ulug‘ xon”, اولوغ‘ سونكاك *uluy songak* – “katta suyak, zodagon” (اق سويك 470-قصص =) - umumturkiy tilda اولوزاده ، اولوتاغ ، اولوتوغ *ulutoy, uluzoda* – “Qo‘qondagi tog‘ nomi”, اولوجامع *ulu jome’* – “katta masjid” (Turkiyaning barcha shaharlaridagi asosiy masjidlar shunday ataladi), اولويول *ulu yol* – “katta yo‘l, asosiy ko‘cha”, اولودوستمىز *ulu dostimiz* – ulug‘ do‘stimiz (Yevropa qirollarining diplomatik tildagi epiteti), اوليجه ، اولجه *olja, olija* – “eng ulug‘, eng katta” طويميوب *ulujalarik sozini tutmayub* – “ulug‘larning buyruqlarini bajarmay”; اولوغلىق ، اولوقلوق ، اولوqliq *uluyliq, uluqluq, uluyliq* – “ulug‘lik, kattalik, oqsoqollik”; chig‘atoy-qirg‘iz (lug‘atda Дж.кыр. pometasi orqali qayd etilgan, bir paytda har ikki tilda istemolda bo‘lgan leksemalarni ifodalaydi) leksikonida اولو اتالارى *ulu atalari* – “ulug‘lari”: اولو اتالارينا سۇيۇرغال و صدقه قىلوب *ulu atalarina suyuryal va sadaqa qilub* – “ulug‘lariga muruvvat va mehr ko‘rsatib”, اولغۇچى *ulyuchi* – “katta opa” kabi holatlarda qo‘llanilgan. ق اولوغ‘، *uluy, q* chig‘atoycha leksema quyidagicha *yasama va qo‘shma so‘zlarni hosil etgan: uluylamaq* اولوغلامق *ululamaq* - “kattalashtirmoq, ulug‘lamoq, hurmat qilmoq”, اولوغلانمق *uluylanmaq* – “hurmat qildirmoq”, اولوغلانمق ، اولولونمق *ululanmaq, uluylanmaq* – “kattalashmoq, ko‘tarilmoq, havolanmoq; hurmatli bo‘lmoq”; اولوغ بىلمك *uluy bilmak* – “ulug‘lamoq, hurmatlamoq”; اولوغسنىمق *ulusinmaq* اولوسىنىماقلنمق *ulusinmaqlanmaq* – “havolanmoq, manmansiramoq, g‘ururlanmoq”; chig‘atoychada اولغانمق ، اولغايتمق ، اولوغمق ، اولوغامق *ulyamaq, ulyaymaq, ulyanmaq* kabi. Leksema “Kalkutta lug‘ati” (κ.σ.λ.)da اولقىمق *ulqimaq* – “ulg‘aymoq, katta bo‘lmoq”; فریدون اولغاييب ویردی *Faridun ulyayib verdi* – “Faridun ulg‘aygandi” tarzida qayd etilgan bo‘lsa, turkmanlarda اولوققان *uluqqan* – “ulug‘langan, qudratli”, اولغايغه نچه *ulyayyanç* – “voyaga yetguncha”; اولغايتمق ، اولغايتمق *ulyatmaq, ulyaytmaq* – “ulg‘aytirmoq”; اولغاستىمق *o‘stirmoq*; اصطخر شهرين اولغاتتى *Istaxr šahrin ulyatti* – “Istaxr shahrini o‘stirdi” kabi ma‘nolari yuzaga chiqadi. اولغاييب لارى اولغاييب *o‘yilçalari ulyatib* – “o‘z farzandlariday o‘stirdi”; اولولمق *ululmaq* “buyuk shaxs bo‘lmoq, ko‘tarilmoq”, اولولونمق *ululinmaq* – “yetakchi bo‘lmoq” ma‘noga egaligi “Kalkutta lug‘ati”da keltirilganligini ta‘kidlaydi [5].

Zoonimlar guruhiga kiruvchi “ayiq” leksemasi eski o‘zbek adabiy tilida ، ايبق ، ايبق ، ايبق *ayiq* kabi fonetik variantlariga qo‘llanilgan. Bu leksema uyg‘urchada ايدىق *a:diq*, turkiy va oltoy leksikonida (*myr. alm.*) айу kabi ekvivalenti orqali ixcham tarjima qilingan. Muallif shu

o'rinda zoonimlar tarkibiga kiruvchi leksemaning metaforik jihatdan fitonimlar tarkibida ham uchrashini keltiradi: *ayiq oti* o'simlik, forscha مهر كياه *mahorkiya* yoki محبت اوتى *mahbit oti* deb ataluvchi (davolovchi sifatida foydalaniladi). Tahlilga tortilgan leksema maqollar tarkibida ham qo'llanilgan: اج ايوق اويناماس *oç ayiq oynamas* – “och qolgan ayiq o'ynamas” (maqol) [5].

Eski o'zbek adabiy tilida so'zlar yozilishida (orfografiyasida) bir xillik, qat'iylik bo'lmaganligi leksemalarning fonetik variantlarini yuzaga keltirgan. Masalan, lug'atda chig'atoycha deb berilgan بايتال (د، ط) *baytal* leksemasi tarkibidagi t undoshi te, to, dal harflari bilan erkin almashgan holda qo'llanilgan va buni muallif ham lug'at maqolada keltirib o'tgan. Tahlilga olingan بايتال leksemasi muqobili sifatida uyg'urchada بايچال *bayçal* keltiriladi. Ikki tildagi leksema farqi ikkinchi bo'g'in boshidagi tovushlarda bo'lib, t va ch tovushlari farqlidir. Bu uyg'urcha leksema “baytal” semasiga ega, biroq aynan qulunlamagan baytalga nisbatan qo'llanadi, muallif leksema lug'at maqolasida ot, ya'ni baytal to'g'risida yanada aniqroq ma'lumot keltirish maqsadida tahlil etilayotgan leksemaga qirg'iz tilidagi ekvivalentni keltiradi. Qirg'iz leksikonida otlarning yoshi hamda turi va jinsiga ko'ra ham alohida nomlar bilan atash mavjud. Masalan, بيداو بايتال *bidov baytal* “qisir baytal”, قونہ جون بايتال *qunajun baytal* “uch yoshli baytal”, دونہ جون بايتال *dunajun baytal* “to'rt yoshli baytal”, بستى *bistay* “yoshli baytal”, بيہ *biya* “besh yoshdan katta baytal” [5].

Lug'atda باياغ *boya, boyayi* so'zi qozon-oltoy leksikonidagi (каз. алм.) بيا *boya, boy*, qirg'iz tilida (куп.) باغہ *boya* ekvivalenti bilan izohlangan. Tarjimasi “yaqinda, o'sha payt, hozirgina”. Leksema باياغى *boyayi* “yaqindagi, avvalgi, o'sha, aytilgan”, كشى *boyayi* *kişi* gap ketayotgan, yaqin orada ko'rilgan odamni nazarda tutuvchi “haligi odam” ma'nolarini ifodalaydi [5].

“Tez, jadal, tez orada” ma'nolarini ifodalovchi پاٹ ، بانٹ *bot, pot* leksemasi –lig' qo'shimchasi yordamida باتليغ *botliy* – “tezlik”ni hosil etgan. L.Budagov leksema izohida qoshg'archa (kauz.) پات قرصت *pot qarsot* “yaqin vaqt ichida, tezda”. ekvivalentini keltiradi. Shu bilan birga leksemaning omonim varianti باتمق *botmoq* tatarchada بات *bot* – “qayiq” ni ifodalashini qayd etish asnosida leksemaga yanada oydinlik kiritadi [5].

L.Budagov chig'atoycha تيرامك ، تيرانمك ، تيرايماك ، تيرپرامك *dipraymak, tibraymak, tibranmak, tibramak* leksema lug'at maqolasini shakllantirishda umumturkiy hamda ozarbayjon (myp.ad.) leksikonida birdek qo'llaniluvchi تيرنمك ، تيرنمك *deprenmek* ekvivalentini keltiradi va bu “joydan qo'zg'almoq, yo'lga tushmoq, yurmoq”; “qimirlamoq, tebranmoq, oyoqlarini urmoq” kabi ma'nolarni ifodalovchi leksema تيرداى ، تيرداى ، تيرداى *tibrav, tibradi, tiyrandi* shaklida “sayohat” ma'nosida ham qo'llaniladi. Yuqoridagi ma'lumotlarga qo'shimcha ravishda muallif tahlil etilayotgan leksemaning asos qismi haqida ham izlanishlarini leksema lug'at maqolasida aks ettiradi. Qirg'iz tilida دبر *dubur* – “ot dupuri”, تيبيرك *tiberek* – “childirma” kabi ma'nolarni ifodalasa, umumturkiyda yasalish natijasida دبرنمش ، دبرنمش *depranma, depraniş* – “harakat, tebranish”, يرد پرئمه س *yer depranmasi* – “zilzila”, تيرانمه *tibranma* shakllarida, ozarbayjon tilida دبرنمچى *tirpinma* – “(joyingdan) qo'zg'alma, qimirlama!”, دبرنمژ *depranmaz* – “qo'zg'almas”, دبرنمچى *depraniji* – “harakatchan”, اگردبرنمچى *oyir depraniji* – “sudralgan” kabi ma'nolarni aks ettirishini qayd etadi. Bu esa leksema haqidagi ilmiy tasavvurni yanada aniqlashtiradi. L. Budagov leksema izohlashda ekvivalent usulidan foydalanibfina qolmay, lug'at maqola tarkibida “Yasalmalar” ostida izohni yanada kengroq ta'rif etadi.

Yasalmalar: تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك *tebdurmak, dipratmak, tibratmak* leksemasi chig'atoychada تېراتمك *tibradurmak*, umumturkiyda تېراتمك *deprandirmak* – “qimirlatmoq, tebratmoq, silkitmoq”, uyg'urchada تېراتمك *yel tibratti* – “shamol silkitti, esdi”, تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك *tebralamaq, tebralamaq, tebralamaq, qirg'izchada* تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك *tebračinmak, tepračinmak, tebrajlamaq, qirg'izchada* تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك *terbatmaq* – “oyoqlar bilan dupurlatmoq, tepinmoq, silkitmoq (so'yilgan hayvon)”;
 “to'qnashmoq, biror narsaga kuch bilan urilmoq va yiqilmoq”, umumturkiyda تېراتمك *deprařmak*, oltoy chada تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك ، تېراتمك *tabarizib* – “yiqilmoq, biror narsaga urilmoq”: اغاشقه *tabarza ayařti indar tinduya tabarza tindudu indar* – “daraxtga urilsa, daraxtni ag'darar, tirikka urilsa, uni ag'darishar” [7]. *deprařtirmak* – “birday harakatga keltirmoq” kabi holat va shakllarda kelishini qayd etar ekan, yuqorida aks etganidek V.Radlovdan ham parcha keltirib o'tadi [5].

Hozirgi o'zbek adabiy tilida “sho'ng'imoq, suvga cho'milish uchun tushmoq” ma'nosi eski o'zbek adabiy tili davrida چۇمماق (y) چۇمماق , چۇمماق , چۇمماق *čumnamaq, čummaq* leksemasi orqali anglashilgan. Muallif lug'atda chig'atoycha leksema izohini tobolcha (mob.) چۇمماق *čumyulamaq, (alt.) čom*, qirg'izcha (kup.) شومو (o) *šommu*, ozarbayjoncha (ad.) čümmekek ekvivalentlarini ketirish asnosida amalga oshiradi. Bu leksema asosida O'rta Osiyo xalqlari tilida turli so'zlar hosil qilingan. Masalan, qozon leksikonida چوموچان *čomučan* – “sho'ng'uvchan”; چومورمق *čomurmaq*, umumturkiyda چومدمك *čomdurmak* – “cho'miltirmoq, sho'mg'itmoq”, qirg'izchada شومولمق *šomulmaq* – “cho'milmoq, yuvinmoq” (سوغه *suvda, ya'ni suvga tushgan holda*) kabi [5].

Lug'atshunos chig'atoycha ایتماك *itmak* so'zini umumturk hamda ozarbayjonchada (myr.ad.) ایتماك *yitmak* ekvivalenti bilan tarjima qilgan: “yo'qolmoq, yashirinmoq, halok bo'lmoq”. Leksema ایتماك *iyt* shaklida “yo'qol, ko'rinma!” buyruq maylidagi harakatni ifoda etgan bo'lsa, ایتماك *yetik, yetuk, iytuk, qirg'izchada* ایتماك *jetik, chig'atoychada* ایتماك *italik* – “yo'qotish, yo'qolish”, ایتماك *itakdik* – “buyum yo'qolgach, qadrli” (سنة *zoya ulanmas ya'ni biri qiymat nasina* Дж.сл.), ایتاردين *itardin* – “yo'qolgani uchun”, ایتان *itgan* – “yo'qolgan”; ایتارمك ، ایتارمك ، ایتارمك ، ایتارمك *itarmaq, iturmaq, umumturk hamda ozarbayjon leksikonida* ایتارمك ، ایتارمك ، ایتارمك ، ایتارمك *itarmaq, iturmaq* – “yo'qotmoq”; uyg'urchada ایتارمك *itirib saqlab* – “urf-odatlarini hurmat qilish, ularga amal qilish” (balki yo'qolganlarni saqlash, ya'ni yo'qolib borayotgan qadimgi urf-odatlarini saqlash ma'nosidan kelib chiqqandir) ma'nolarini o'zida aks ettirgan [5].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, lug'atshunoslar tomonidan keng qamrovli qo'llanib kelingan ekvivalent yo'li bilan izohlash leksemaning tushunilishini qulaylashtiradi. L.Budagov tomonidan leksema lug'at maqolasini shakllantirishda qo'llanilgan bu usul samarali bo'lib, har bir leksemaning boshqa bir tildagi ma'nosini keltirishda xalq merosiga oid illyustrativ materiallarning ham keltirishi leksemaning qay vaziyat va holatlarda qo'llanilishi hamda salbiy-ijobiy attemkalarni ifodalashga ko'makdosh bo'la oladi. bu usuldan foydalanish lug'atshunosning O'rta Osiyo xalqlari tili va adabiyoti haqida chuqur bilimga egaligiga yorqin misoldir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Alekseeva I. S. Tarjimashunoslikka kirish. M.: “Akademiya” nashriyot markazi. 2004. 352 b.
2. Axmanova O. S. Tilshunoslik terminlari lug'ati. Moskva: Sovet Entsiklopediyasi. 1966. 608 b.

3. Barxudarov L. S. Til va tarjima: Tarjimaning umumiy va xususiy nazariyasi masalalari. M.: Stajyor. munosabatlar. 1975. 240 b.
4. Breus E. V. Ingliz tilidan rus tiliga tarjima kursi. Qo'llanma. M.: Valent. 2007. 320 b.
5. Budagov, L. Z. Sravnitel'nyj slovar' turecko-tatarskih narechij. – Sankt-Peterburg. Vol I. 1869. 813 b.
6. Budagov, L. Z. Sravnitel'nyj slovar' turecko-tatarskih narechij. – Sankt-Peterburg. Vol I. 1869. 418 b.
7. Mirtojiev M. O'zbek tili semasiologiyasi. –T.: Mumtoz So'z, 2010. -B. 3. Qarang: Zveginsev V. Semasiologiya. –M.: Izd-vo Moskovskogo universiteta, 1957; Pokrovskiy M. Izbrannye raboty po yazykoznaniyu. –M.: Izd-vo akademiya nauk SSSR, 1959.
8. Mutallibov S. Morfologiya va leksika tarixidan qisqacha ocherk. –T.: Fan, 1959.
9. Radlov'V.V., Obrazsi narodnoy leteraturi tyurkskih' plemen', s' nemetskim' perevodom', chast I. podnarechiya Altaya, izd. v' S. Peterb. 1866.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/6 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).